

de normen van afhandeling van openbaren kerkelijken rechtshandel, te verzoeken:

niet op één-dags-vliegen méér te letten dan op het Woord des Heeren, dat de rechtsregelen van Zijn Huis wil zien vastgesteld, en eventueel veranderd onder de open zon.

En bedenkt, dat de deputaten die onder gebeden ook van ds B. A. Bos zijn aangewezen, door de Groningsche synode, teneinde aan een verzoek van dr J. Ridderbos en zijn synode te voldoen (opdat wij niet aan mogelijke bekeering onzerzijds den weg zouden afsnijden) tot nu toe niets anders gedaan hebben dan wat verantwoord was en noodig.

Namelijk: de vraag stellen: wat houdt gij voor het recht van God?

Het is, zooals Lustrator zegt: de KONING MAG NIET DE MINSTE ZIJN. Hij heeft de voeten gewasschen niet van twaalf individuen, maar van zijn aanstaande APOSTELN, opdat ze elkaar IN HUN AMBT de voeten zouden wasschen, en niet hun tijd zouden vermorsen met gedraai om personen; Bloemendaal en misschien ook Oosterbeek echter bewegen de menschen om aan de klem van AMBTSzaken te voorkomen. En roepen intusschen: wascht elkaar toch eens de voeten.....

Wie de kerk vervolgt, en de getrouwe ambtsdragers uitwerpt, die wascht de voeten van dien ambtsdrager niet, en die wascht eerst recht de voeten van de geloovigen niet. Als b.v. dr Grosheide de voeten wasschen wil, dan moet hij openlijk handhaven, als hij gelijk heeft, of anders openlijk terugnemen, wat hij aan de geloovigen gedaan heeft in de gelukkig schriftelijk behandelde zaak „cand. Schilder”. Christus wiesch de voeten der apostelen niet in chambres séparées, doch waar ze allemaal bij waren.

En die apostelen VERTOONDEN TOEN DE HEELER KERK. De handeling was binnen de kerk AMBTELIJK EN PUBLIEK. Waarom vergeten de menschen die eenvoudige dingen?

Tenslotte: wie destijds (in '46) schuchter zeiden: die heele samensprekings-handel kon wel eens bedoelen, de vrijmaking te hinderen, die leze nog eens het actualiteitsprogram van dr H. N. Ridderbos. Hij heeft tot nu toe hen niet beschaamd doen afdruppen.

K. S.

UIT DE SCHRIFT

Toornen — en niet zondigen

Weest toornig, en zondigt niet.
Ef. 4:26.

Een luthersch theoloog, die over de plaatsbepalende voldoening van Christus een uitvoerige studie heeft geschreven (W. Kölling), merkt daarin ergens (S. 108) op, dat de leer van Gods toorn voor heel de theologie van grondleggende en beslissende betekenis is. Waar die leer werd verzwakt, daar verschrompelde ook de theologie; en toen de „toorn Gods” geloosd werd, toen was het verval der theologie daarmee meteen compleet geworden. Dat is, zoo zegt hij, het sterkste kerk- en dogmenhistorische bewijs voor de betekenis van Gods toorn voor het geheel der theologie.

Velen, zoo gaat hij verder, beschouwen het als een anthropopathisme, als men Gode een heiligen toorn toeschrijft; een anthropopathisme is een spreekwijze, waarbij men menselijke gevoelens en ondervindingen overdraagt op God.

Maar er is reden, aldus de schrijver, om de zaak precies omgekeerd te stellen. Is het niet veel eerder theopathisme, een instraling van goddelijke heerlijkheid in ons menschenhart, als de Heilige Geest in ons de geschiktheid werkt tot heiligen toorn? In ons, die als erfgenamen van Adam alleen maar de geneigdheid tot onheiligen toorn hebben meegebracht, toen we op de wereld kwamen?

En dan haalt die theoloog de woorden van Ef. 4:26 aan: wordt toornig, en zondigt niet.

We kunnen in zijn woorden gereede stof voor critiek vinden. Wie niet gelooft, dat God aan „affecten” onderhevig is, die zal niet graag het woord „theopathisch” in den mond nemen; en van die „instraling” van goddelijke heerlijkheid in ons hart zal een voorzichtig denker ook niet volhardend durven spreken.

Toch ligt er iets waars in zijn opmerking, en het is noodig, ons daarvan te doordringen.

Hoevelen zijn er niet, die den toorn als zonde zien? Wordt ge toornig? — dan zondigt ge. Hebt ge momenten van toorn? — ze maken een pauze in uw gehoorzaamheid, want: „liefde is het groot gebod”. Heeft de toorn u het hart genomen? belijdt schuld en genees zóó het euvel uwer scheuring. Heeft een redacteur ergens zich wel eens geïrriteerd getoond? neem dan dat kwaad voor aller rekening en zet het op één lijn met valsche binding, zedeloze afzetting, volhardende machtsurpatie en laat daarna gezamenlijk af van den toorn.

Maar Paulus in zijn brief aan de Efesiërs beveelt den toorn. Hij zegt niet: wanneer ge soms een booze bul mocht hebben, pas dan op, dat ge niet uit den

band springt. Maar hij beveelt: wordt toornig. En hij voegt er aan toe: en zondigt niet. Dat kan beteekenen: laat den toorn heilig blijven; er is dus een heilige toorn, als ge hem zóó verstaat. Het kan óók willen zeggen: toorn, en laat op die manier af van zondigen. Is dat zijn bedoeling, dan ziet hij het toornen tegen wat zondig is als een directen strijd tegen de zonde, of als blijvende instigatie tot dien strijd.

Want de toorn is een permanent ingaan tegen de zonde. Wie niet kan toornen, die kan niet profeteeren, die kan niet zichzelf en anderen meten aan de wet van God. Quid est enim poenitens, nisi homo irascens sibi? (Anselmus): wat is een man die boete doet anders dan iemand, die op zichzelf vertoorn is? En alleen die man kan aan de „praelaten”, d.i. aan hen, die op de leidersplaats gezet zijn door kerkelijke beoeping, bevelen, dat zij de tucht handhaven tegen delinquenten.

Heel de kwestie der „samenspreking” zou met één slag van de baan zijn, en de vereeniging van wie waarlijk tot de kerk zich willen voegen zou geschieden kunnen, als er werkelijk getoorn werd. Geef mij

Dr H. N. Ridderbos

over voorslag Ds B. A. Bos

(N.B. Dit artikel was bestemd geweest als copie voor het vorig nummer, maar bleef toen ongeplaatst. Men rekene daarmee bij het lezen. K. S.)

Onze lezers weten, dat ds Bos zich rechtstreeks tot dr J. Ridderbos gewend heeft; met welke vraag dat was, weten ze ook. In het Wachter-nummer dat zooveel me onder de oogen kwam, vinden we van eenig antwoord niets. Ook niets over een eventueel ontvangen antwoord. We hebben dat verwacht.

Wel heeft dr H. N. Ridderbos zijn meening gezegd in het „Geref. Weekbl.” (redactie dr G. C. Berkouwer en dr J. Ridderbos, eindredacteur).

In dit antwoord interesseert ons uiteraard speciaal hetgeen concreet „ja” of „neen” zegt op ds Bos' voorslag. Het is: NEEN.

We gaan dus voorbij aan het feit, dat de man, die hielp schorsen om later prijsgegeven formules de geschorsten van hoogmoed (!) beschuldigt; en dat hij, die hielp binden aan één meening, anderen aandient als „extremisten”. We kennen dit.

Ernstiger is, dat schr. constateert, dat de (deputatelijke) „toenaderingspogingen” mislukt zijn; ik zie het zóó, dat de gelegenheid om inzake de essentiële punten elkaar te peilen door onwil van één kant ongebruikt bleef.

Nog ernstiger, dat wel ds Dockes geciteerd wordt (die van bekeering ginds vruchten zien wil), maar verzwegen wordt, dat naar den letterlijken publieken tekst voor bekeering van anderen van Synodewege publiek gebeden is, met een gebed, dat de pretentie voert: 't was geen reclamestuk, maar we meenen het nog steeds. Alles een „aan den mooien kant gaan staan” (uitdrukking van prof. Hoekstra).

De noodzaak, ELKAAR als broeders te bejegenen, wordt hier geproclameerd. Wordt die wissel gehonoreerd? Neen. Is Grejdanus vóór zijn sterven bezocht? Neen. Is de leuze van bepaalde voorgangers: jullie mogen allemaal terugkomen, maar Schilder en Van Dijk en nog een paar niet, honoreering van dien wissel? Neen. Men gaat steeds voorbij aan de hoofdzak: de afgekondigde rechtsregelen; en verraadt zoo, dat het persoonlijke element domineert.

Maar nu het zakelijke. Dr H. N. Ridderbos schrijft:

Het moet daarbij opvallen, dat voor wat de zakelijke postie aangaat, die onze Synodes in het conflict hebben ingenomen, de schuld geheel en al voor rekening van onze kerken wordt gelegd en de zaaksgerechtigheid van de vrijgemaakten buiten twijfel wordt gesteld. Ds Bos schrijft deze dingen, nadat hij eerst heeft opgemerkt, dat, zal de gebroken gemeenschap hersteld worden, er voor alle dingen nodig is een concrete schuldbelijdenis in zelfverloochening.

Ik moet dus aannemen, dat hij van oordeel is dat onze kerken voor haar deel bereid moeten zijn in den bovenbedoelden zin de schuld op zich te nemen. Ik moet er aan toevoegen, dat mij dit, gezien het karakter van zijn stuk, verbaast heeft. Ds Bos doet hier toch geen slag in de lucht, maar is hier toch bezig ons ondanks ons verschil van inzicht als broeders samen te brengen? Hoe kan hij dan als eersten eis stellen, dat onze Kerken haar „zaaksgerechtigheid” prijsgeven?

Misschien, dat ds Bos dit niet verwacht heeft. Laat me hem verzekeren, dat wij in Kampen, en dan op goede gronden, er wel op gerekend hadden, dat zoo iets gebeuren zou. Wij vormen, dank zij Gods genade, hier in Kampen tegenwoordig een (nimmer geforceerde) eenheid, en weten een klein beetje meer misschien van bepaalde FEITEN dan ds Bos, die wel met allerlei menschen in aanraking komt, maar ditmaal gauwer combineerde, dan wenschelijk is. Wij wisten, dat van den kant van vooraanstaande synodocratische leiders gezegd was: geen schuld belijden, dat kan een Synode niet doen. Of: geen schorsingen etc. terugnemen, de heele zaak is één complex. Wij wisten dan, niet alleen uit betrouwbare mededeelingen, maar ook uit persoonlijke ontmoetingen, en ook uit correspondentie.

Heeft ds Bos nu wat geleerd, uit deze woorden? En gaat hij eindelijk wederom inzien, dat ons ver-

een toornend man, die meent wat hij zegt en er voor staat, — wij kunnen elkaar ontmoeten aan de voetbank van Gods voeten. Maar wie zegt te toornen tegen de zonde en geen bewijs van dien blijft geven, die zondigt en doet zondigen. De zon gaat niet op over zijn toornigheid en daarom kan zij nooit erover ondergaan — hij kan den vrede niet stichten, den vrede met God en vóór God, eer de avond is gedaald — zóó haastig moet dat toegaan. Hij geeft den duivel plaats, hem, die de wet alleen maar predikt zóó als de vos de passie. Zoo iemand kan met wetsartikelen manipuleeren, fijntjes en vernuftig, en zonder eenigen toorn, hoewel niet zonder nijd, die verterend is. Maar hij toornt niet vanwege de wet, die één en ongebroken is.

Wie niet toornt, die bewijst geen bekeering.

Alleen — het vleesch blijve er buiten. Dat leert den nijd, de booze bul. De toorn zij navolging Gods. Want God is een rechtvaardig Rechter, zegt psalm 7: een Rechter, die te allen dage toornt.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

langen: zegt nu eens, gij, deputaten van de overzijde, wat ge belijdt aangaande Schrift, Belijdenis, K.O. op die punten, die in geding gekomen zijn door Uzelf, volkomen nuchter was? En, krijgt nu volgende week dr H. N. Ridderbos ook maar een tiende part van de opgewonden beweringen te hooren, die verleden week ondergeteekende kreeg in het blad, dat nu voor de tweede keer op een gewichtig punt precies dat gedaan heeft wat de tegenstander wilde, „De Wachter”?

Dr Ridderbos vervolgt (alsof niet volkomen duidelijk is, dat men bij de zijnen vandaag verschillen mag van wat in 1944 zóó bond, dat men er geen haar van verschillen mocht), dr Ridderbos dan, met een stalen voorhoofd, vervolgt:

Is hij hier onder de suggestie van de voorstelling, die blv. in „De Reformatie” meermalen wordt gegeven, dat onze kerken in den grond der zaak niet staan voor haar beslissingen en dat wanneer zij slechts eerlijk wilden zijn, zij dit ook zelf zouden moeten bekennen? Wil Ds Bos nu mischien, door zijn broederlijken en door ons zozeer gewaardeerden toon deze „eerlijkheid” aan het woord laten komen? Of hultert hij teveel naar degenen, die in onze kerken blijf geven nog steeds geen vrede te hebben met de genomen besluiten? Het lijkt mij nodig, dat over dit punt geen misverstand gaat ontstaan. Ds Bos moet zich in dit opzicht geen illusies maken.

„Geen illusies maken”, — wel, dat dit komen moest, dat wisten wij hier in Kampen al lang. Wij wilden het alleen maar niet hardop zeggen, want het neemt altijd tijd, eer het „eenvoudige volk, dat God vreest” dóór heeft, dat zulke zinnettes kunnen samengaan met een teeder: broeders, ons hart gaat nog steeds naar u uit. „Geen illusies maken”, ds Bos, DEZE mond zegt dit, en gaat niet op uw argumenten in: ziet U den nuchteren toestand? Puntje komt NU bij paaltje; eindredacteur van dit blad is dr J. Ridderbos, en de zoon zal dezen keer den vader wel niet gepasseerd zijn.

We lezen verder:

Ik matig mij niet aan hier de stem onzer kerken te kunnen vertolken. Maar ik kan hem dit toch wel voorspellen, dat wanneer onze kerken voor het herstel der eenheid beginnen moeten door schuldbelijdenis de actie van Prof. Schilder (voor mijn besef de meest omstrede kwestie in heel het geding) vóór, in en na de scheuring op de een of andere wijze te legitimeren of achteraf althans toelaatbaar te achten, zijn eenheids-poging geen kans van slagen heeft.

Ziezoo, het hooge woord eruit. Wij hier in Kampen wisten, dat dit te eeniger tijd in de krant zou komen; ds Bos weet het nu ook. Helaas wat laat. En nadat hij veel vreugde om het werk Gods heeft getemperd. Wij wisten, dat reeds lang gezegd was, en dat niet door de eersten de besten: komt maar terug, maar die en die, o.a. K. S. niet; en ik zelf kreeg nog pas een onbeschaamd brief van de V.U., die ook al zoo ongeveer dreigde: als U het nu niet zoo doet, als wij willen — d.w.z. alleen maar ronde-tafel-séance, en geen schriftelijke verklaring van ons gevoel vooraf — dan zullen we uw menschen moeten zoeken zonder U. Alsof we al lang niet wisten dat het daarom gaat. Alsof we al lang niet begrepen, dat men zich nóg steeds in het stadium van 1944 bevindt. Voor ons beteekenen de woorden van dr Ridderbos (H. N.) niets nieuws; we zijn alleen maar blij, dat ze NU al komen; en voorts wachten we rustig op de komende anti-K.S.-campagne.

Maar ds Bos weet nu, waar hij aan toe is. Hij zal dr H. N. Ridderbos niet willen beleedigen, door de verdenking, dat deze van „de actie K.S.” een andere omschrijving zou willen geven dan de met profetisch gezag bekleede Synode gaf. Ds Bos weet dus, dat de VIJF VRAGEN, waarop de Synode mij vroeg te antwoorden met ja of neen, en waarop ik NEEN antwoordde, volgens dr H. N. Ridderbos den wil des Heeren vertolken. NU ZIJN WE WAAR WE ZIJN MOETEN: nu roept God ieder op, personen te vergeten en die vragen aan te kijken. Ik zal ze niet